

EU:n rakennerahasto-ohjelman 2021-2027 valmistelutilanne

MH § 57

Suomen rakennerahasto-ohjelmaa vuosille 2021-2027 on valmisteltu vuodesta 2019 alkaen työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) johdolla. Valmistelua ohjaamaan perustettiin valtakunnallinen Koheesio 2021+ -työryhmä sekä maakuntaliittojen ja ELY-keskusten muodostamat omat alueelliset valmisteluryhmät, Itä- ja Pohjois-Suomeen ja Etelä- ja Länsi-Suomeen. Itä- ja Pohjois-Suomen valmistelua on johtanut Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Valtioneuvoston vuoden 2019 lopulla tekemän linjauksen mukaan Manner-Suomeen tehdään yksi rakennerahasto-ohjelma, joka sisältää EAKR- ja ESR+ toimenpiteet. Suomen kattavaan ohjelmaan sisällytetään oma kokonaisuus harvan asutuksen erityistoimille eli NSPA-erityismäärärahan käytölle, Itä- ja Pohjois-Suomessa (IP-alue). IP-alueen valmisteluryhmässä laadittu erillinen strategia (ITI eli Integrated Territorial Investments) on toimitettu vaadittuine lisäperusteluineen TEM:n ohjelmavalmisteluun. Valmistelutyön tuloksena TEM:ön koostama ohjelmaluonnoksen versio 4 on ollut maakunnissa ja valmisteluryhmillä kommentoitavana 1.4.2020 lähtien. (Ks. erillisliitteet 2, 3 ja 4.)

Rakennerahasto-ohjelman 4. luonnos on jo varsin pitkälle valmisteltu ja monipuoliset IP-alueen palautteet ja sisältöasiat on siinä huomioitu, kuten IP-alueen ITI-osion laajakaista- ja liikenneinfraalle vaaditut lisäperustelut sekä osion strategisen suunnittelutaustan kuvaus, kommentit älykkään erikoistumisen mahdollistavista edellytyksistä sekä älykästä erikoistumista edistävästä toimintamalleista, kommentit koronan vaikutuksista ohjelmatekstiin.

TEM tekee ohjelmaan vielä teknisiä korjauksia sekä laatii valmistelussa olleista indikaattoreista kokonaisesityksen, josta pyytää alueiden kommentit. Valtakunnallisten teemojen valmistelu etenee toukuussa ministeriön vetämillä valmistelukokouksilla

Ministeriö toimittaa viimeistellyn ohjelmaluonnoksen komissiolle saatuaan valtioneuvoston linjaukset toimintalinjojen määrästä (Ympäristöministeriö esittää vähähiilisyydelle omaa toimintalinjaa), ekosysteemisopimuksen piiriin tulevista kaupungeista (mukana pelkästään yliopistokaupungit vai myös yliopistokeskuskaupungit), vähävaraisten avustamisen kokonaisuudesta, EAKR:lla ja ESR:lla tuettavasta toiminnasta sekä Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF). Komission epävirallisia kommentteja ohjelmaluonnokseen on odotetta-

vissa loppukeväästä tai alkukesästä 2020.

TEM organisoii ohjelmaluonnoksen ja ympäristöselostuksen laajan julkisen kuulemisen loppukeväällä/alkukesästä 2020. Valtioneuvoston tavoitteena on käsitellä ohjelma syyskuussa 2020, jonka jälkeen se toimitetaan komission viralliseen käsittelyyn. Ohjelman kumppanuussopimus ja kansalliset asetukset valmistellaan syksyllä 2020. Tavoitteena on käynnistää ohjelma ennen kesää 2021, jolloin myös ensimmäiset rahoitukset olisivat haettavissa.

EU:n monivuotisen budjettikehyksen (MFF) ja keskeisten asetusehdotusten käsittely on kesken ja Komissio on valmistelemassa MFF:ään uutta esitystä, joka julkistuu huhtikuun aikana. Todennäköisesti esityksen pääpaino tulee olemaan koronapandemian jälkihoitossa. Suomen lopullinen saanto rakennerahastoista saattaa vielä muuttua. Kansallisesti maakuntien neuvotteluille rakennerahastojen alueellisesta jaosta on annettu jatkoaikaa 12.5.2020 saakka. Ohjelman virkamiesvalmistelua on viety eteenpäin alkuperäisen aikataulun mukaisesti, korona –kriisillä on toistaiseksi ollut vain vähäisiä vaikutuksia ohjelmavalmisteluun.

EU:n koheesiopolitiikkaan on osana Green Dealin toimeenpanoa valmisteltu uutta, ns. oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF eli Just Transition Fund), jolla kompensoitaisiin ilmastotoimista alueille koituvaa taloudellista ja sosiaalista haittaa. JTF:stä tuetaan alueita, joihin siirtymän taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset kohdistuvat kielteisimmin erityisesti fossiilisten polttoaineiden tuotannossa luopumisen (turve, kivihiili jne.) ja teollisuuslaitosten tuotantoprosessien muuttamistarpeiden seurauksena.

Suomessa JTF sisällytetään osaksi tulevan ohjelmakauden EAKR- ja ESR-toimenpiteet sisältävää ohjelmaa. Työ- ja elinkeinoministeriö tulee toimimaan myös oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hallintoviranomaisena. Uuden rahaston toteutus tapahtuu maakuntatasolla hanketoiminnan kautta EAKR:n ja ESR:n tapaan. Valtakunnallista toimintaa rahastoon ei tule. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston toimenpiteiden kohteena olevat alueet laativat vähintään maakuntatasolla rahoituksen käyttöä kuvaavat alueelliset suunnitelmat, jotka tulevat osaksi rakennerahasto-ohjelmaa. Rahaston käyttöönottoon liittyvät yksityiskohdat täsmentyvät myöhemmin. Komissio esitti maa-reportissaan helmikuun 2020 lopussa, että JTF-rahoitus kohdennettaisiin Suomessa kokonaisuudessaan Itä- ja Pohjois-Suomen alueille. Erillisliitteessä 5 on esitys alueellisten suunnitelmien laatimisesta IP alueelle.

Kokouksessa esitellään rakennerahasto-ohjelman valmistelun tilanne sekä alustava suunnitelma Itä- ja Pohjois-Suomen oikeudenmukaisen siirtymän rahaston valmistelua.

Erillisliite nro 2: Suomen rakennerahasto-ohjelman 2021-2027 4. luonnos, 1.4.2020

Erillisliite nro 3: IP-alueen palaute ohjelmaluonnokseen 4, 17.4.2020

Erillisliite nro 4: IP-alueen ITI 2.0, 30.3.2020

Erillisliite nro 5: Itä- ja Pohjois-Suomen oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) valmistelu 9.4.2020

Lisätietoja asiasta antavat aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 tai jouni.ponnikas@kainuu.fi ja aluekehityspäällikkö Paula Karppinen, puh. 044 710 0867 tai sähköpostitse osoitteella paula.a.karppinen@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi valmistelun tilannekatsauksen ja siihen liittyvät erillisliitteet ja keskustelee aiheesta. Maakuntahallituksen evästyksset viedään huomioitavaksi valmisteluprosessissa.

Maakuntahallitus:

Aluekehityspäällikkö Paula Karppinen ja aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esittelivät asiaa.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Merkittiin, että maakuntajohtaja Pentti Malisen poissaollessa, asian esittelijänä toimi suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen.
